

УДК 657:630:65.012.2

JEL Classification M41

DOI [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2\(112\)-5-14](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2(112)-5-14)

Methodical Bases of Accounting for Woody Forest Resources in the Decision Support System

Yuliia Baranenko¹

Abstract. Rational use, conservation, and economically sound management of forest resources of wood origin require high-quality information support for decision-making at the forestry enterprise level. At the same time, improving accounting for forest resources is particularly important amid increasing environmental challenges, the transition to sustainable development, and the need to enhance transparency in the assessment and control of the use of biological assets. The article aims to develop theoretical and methodical provisions and practical recommendations for improving the accounting of woody forest resources, thereby providing relevant accounting and analytical support for management decisions in the context of digital transformation and orientation toward the principles of sustainable development. The research methodology comprises a set of general scientific and specialized methods of scientific knowledge, including the abstract-logical method, analysis and synthesis, a systems approach, and a method of comparison and grouping. The results of the study indicate the feasibility of applying a life cycle approach to the organization of accounting, taking into account the specifics of forestry activities, the long biological transformation cycle of assets, and the deferred economic effect. The article proposes an approach to improving synthetic and analytical accounting by detailing the Chart of Accounts and establishing specialized sub-accounts for the life cycle stages of forest resources. In addition, the author developed a decision matrix for capitalizing costs by forest process. The proposed methodical approaches ensure greater transparency in the cost of forest products, increased control over the movement of biological assets, and the standardization of accounting practices in forestry. Forestry enterprises can use the study's results to improve accounting and analytical management support, enhance the quality of financial and management information, and integrate accounting with digital systems to support management decisions.

Keywords: woody forest resources, accounting, biological assets, accounting and analytical support, management decisions, life cycle approach, cost capitalization, analytical accounting, digitalization, sustainable development.

Received: 19 April 2026 | **Revised:** 19 May 2026 | **Accepted:** 21 May 2026 | **Published:** 30 May 2026

Suggested Citation

Baranenko, Y. (2026). Methodical Bases of Accounting for Woody Forest Resources in the Decision Support System. *Oblik i finansi*, 2(112), 5-14. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2\(112\)-5-14](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2(112)-5-14)

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© The Author(s) 2026

¹ Yuliia Baranenko, Vinnytsia National Agrarian University, Ukraine.

ORCID 0009-0009-1722-3255

E-mail: yuliaagrolis@gmail.com

Методичні засади облікового відображення лісових ресурсів деревного походження в системі підтримки управлінських рішень

Юлія Бараненко¹

¹ Вінницький національний аграрний університет, Україна

Анотація. Раціональне використання, збереження та економічно обґрунтоване управління лісовими ресурсами деревного походження потребує формування якісного інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень на рівні лісогосподарських підприємств. Разом з тим, удосконалення облікового відображення лісових ресурсів набуває особливої важливості в умовах посилення екологічних викликів, переходу до сталого розвитку та необхідності підвищення прозорості оцінки й контролю за використанням біологічних активів. Метою статті є розвиток теоретико-методичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження для формування релевантного обліково-аналітичного забезпечення підтримки управлінських рішень в умовах цифрової трансформації та орієнтації на принципи сталого розвитку. Методологія дослідження представлена набором загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, серед яких абстрактно-логічний метод, аналіз і синтез, системний підхід, метод порівняння та групування. Результати дослідження вказують на доцільність застосування життєво-циклового підходу до організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки лісогосподарської діяльності, тривалого циклу біологічної трансформації активів та відкладеного економічного ефекту. У статті запропоновано підхід до удосконалення системи синтетичного й аналітичного обліку шляхом деталізації Плану рахунків, формування спеціалізованих субрахунків за етапами життєвого циклу лісових ресурсів, а також матрицю рішень щодо капіталізації витрат у розрізі лісопроцесів. Запропоновані методичні підходи забезпечують підвищення прозорості формування собівартості лісопродукції, посилення контролю за рухом біологічних активів та стандартизацію облікової практики в лісовому господарстві. Результати дослідження можуть бути використані підприємствами лісового господарства для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління, підвищення якості фінансової й управлінської інформації та інтеграції бухгалтерського обліку з цифровими системами підтримки управлінських рішень.

Ключові слова: лісові ресурси деревного походження, бухгалтерський облік, біологічні активи, обліково-аналітичне забезпечення, управлінські рішення, життєво-цикловий підхід, капіталізація витрат, аналітичний облік, цифровізація, сталий розвиток.

Постановка проблеми. В контексті сталого розвитку економіки лісові ресурси деревного походження набувають стратегічного значення як ключовий елемент біоекономіки, сировинної бази для промисловості та джерела відновлюваної енергії. В Україні, де лісове господарство становить значну частку ВВП аграрного сектору, ефективне управління цими ресурсами вимагає надійної інформаційної бази, сформованої системою бухгалтерського обліку. Облікове відображення лісосировини не лише забезпечує відповідність національним і міжнародним стандартам (зокрема, П(С)БО 26 та МСБО 41), але й слугує основою для підтримки управлінських рішень щодо оптимізації витрат, оцінки екологічних ризиків та прогнозування доходів. Відтак важливим науковим завданням є розробка методичних засад інтеграції облікових даних у цифрові системи прийняття рішень, що посилить конкурентоспроможність лісового комплексу в умовах євроінтеграції та зеленої трансформації.

Незважаючи на наявні напрацювання в теорії обліку природних ресурсів, проблеми, що гальмують формування повноцінної системи підтримки управлінських рішень, полягають у наступному: по-перше, традиційні методи обліку лісосировини за

залишковою вартістю або фізичними показниками неорієнтовані на біологічне зростання, ринкові коливання цін і зовнішні фактори, що призводить до неточностей у звітності та ризикованих висновків з управління; по-друге, відсутній узагальнений підхід до інтеграції обліку з інформаційною складовою управління підприємством, що ускладнює оперативний аналіз на перспективу; по-третє, не вирішені питання класифікації суб'єктивних сторін лісокористування та його результуючого природничо-ресурсного відтінку; зрештою, актуальною задачею залишається стандартизація оцінки запасів в реальному часі та можливість впровадження обліку з урахування основ принципів ESG підприємствами лісової галузі.

Таким чином, існує потреба у цілісній методології, яка б поєднала облікові та аналітичні підходи для комплексної підтримки управлінських рішень щодо лісових ресурсів деревного походження. Тому дана стаття спрямована на формування методологічних засад, які підвищують повноту, порівнюваність і надійність інформації, забезпечують інтеграцію із засобами DSS і створюють основу для обґрунтованих та відповідальних управлінських рішень у сфері лісового господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика облікового відображення біологічних активів, природних ресурсів та формування ефективного обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами в умовах цифрової трансформації й сталого розвитку сьогодні перебуває у центрі уваги багатьох дослідників. Результати їхніх досліджень мають особливе значення для галузей із тривалим виробничим циклом, значною капіталомісткістю та високим рівнем залежності від природних процесів, до яких належить лісове господарство.

Т.М. Сторожук та Н.С. Дружинська [1] вказують на складність ідентифікації продукції лісогосподарської діяльності як об'єкта бухгалтерського обліку, що зумовлено багатofункціональністю лісового господарства та поєднанням матеріальних і нематеріальних результатів діяльності. Дослідниці обґрунтовують необхідність уточнення класифікації лісогосподарської продукції за формами, видами та ступенем готовності для забезпечення коректного облікового відображення, оцінки, аналізу й управління.

Н.Г. Здирко та Л.М. Дриманова [2] звертають увагу на недостатнє методичне забезпечення бухгалтерського обліку лісових ресурсів як специфічного об'єкта обліку. Вони обґрунтовують доцільність їх ідентифікації як біологічних активів, що зумовлено здатністю до біологічної трансформації, генерування економічних вигід та участю у відтворювальних процесах. Водночас підкреслюється необхідність удосконалення підходів до класифікації, оцінки та цифровізації облікового відображення лісових ресурсів.

С.І. Василюшин [3] досліджує специфіку облікового відображення готової продукції в лісовій галузі, зосереджуючи свою увагу на особливостях операційного циклу, класифікації продукції, методичних засадах її оцінки, а також первинного, синтетичного й аналітичного обліку. Практичну цінність має запропоноване дослідником удосконалення структури рахунку 26 «Готова продукція» з урахуванням галузевої специфіки.

В той же час багато останніх досліджень пов'язані із цифровою трансформацією бухгалтерського обліку в лісовому господарстві. Зокрема, Т.О. Мулик та Я.П. Іщенко [4] доводять, що впровадження геоінформаційних систем, електронного документо-обігу, GPS-моніторингу, RFID-технологій та штучного інтелекту суттєво трансформують організацію бухгалтерського обліку лісогосподарських підприємств, підвищуючи його точність, прозорість та аналітичні можливості для підтримки управлінських рішень.

Попри наявність вагомих наукових напрацювань [1-8], питання комплексного методологічного відображення лісових ресурсів деревного походження у системі бухгалтерського обліку залишаються недостатньо розробленими. Зокрема потребують подальшого дослідження питання інтеграції життєво-циклового підходу в систему обліку, удосконалення механізму капіталізації витрат за етапами

лісопроцесів, розвитку аналітичного обліку лісових ресурсів та адаптації облікової системи до сучасних цифрових інструментів підтримки управлінських рішень.

У попередніх дослідженнях нами було закладено теоретичне підґрунтя для подальшого розвитку методології бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження, зокрема обґрунтовано підхід до трактування їх сутності як специфічного об'єкта бухгалтерського обліку та запропоновано удосконалену класифікацію з урахуванням життєвого циклу, біологічної трансформації та економічного потенціалу. Встановлено, що чинні підходи до облікового відображення лісових ресурсів не повною мірою відповідають принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, що зумовлює необхідність подальшого розвитку методичних підходів до організації бухгалтерського обліку та формування релевантного інформаційного забезпечення управлінських рішень у лісовому господарстві [9].

Метою статті є розвиток теоретико-методичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження для формування релевантного обліково-аналітичного забезпечення підтримки управлінських рішень в умовах цифрової трансформації та орієнтації на принципи сталого розвитку.

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, що забезпечило обґрунтування теоретико-методичних положень та розробку практичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження в системі підтримки управлінських рішень.

У процесі дослідження використано абстрактно-логічний метод – для узагальнення теоретичних положень щодо економічної сутності лісових ресурсів деревного походження та формування методологічних засад їх облікового відображення; аналіз і синтез – для дослідження стану організації бухгалтерського обліку та обліково-аналітичного забезпечення управління лісовими ресурсами; системний підхід – для формування цілісної моделі інтеграції бухгалтерського обліку, аналітичного забезпечення, цифрового моніторингу та систем підтримки управлінських рішень; порівняльний метод – для оцінки існуючих наукових підходів до класифікації, оцінки та облікового відображення лісових ресурсів; метод групування – для побудови системи аналітичного обліку та деталізації субрахунків за етапами життєвого циклу лісових ресурсів; графічний і табличний методи – для візуалізації результатів дослідження, інформаційних потоків та структури обліково-аналітичного забезпечення; монографічний метод – для поглибленого дослідження специфіки обліку лісових ресурсів деревного походження в умовах цифрової трансформації та сталого розвитку.

Теоретичною основою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань бухгалтерського обліку біологічних активів, природних ресурсів, обліково-аналітичного забезпечення управління, цифровізації облікових систем та сталого розвитку. Крім цього, використано нормативно-правові акти України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, статистичні матеріали та результати власних досліджень автора.

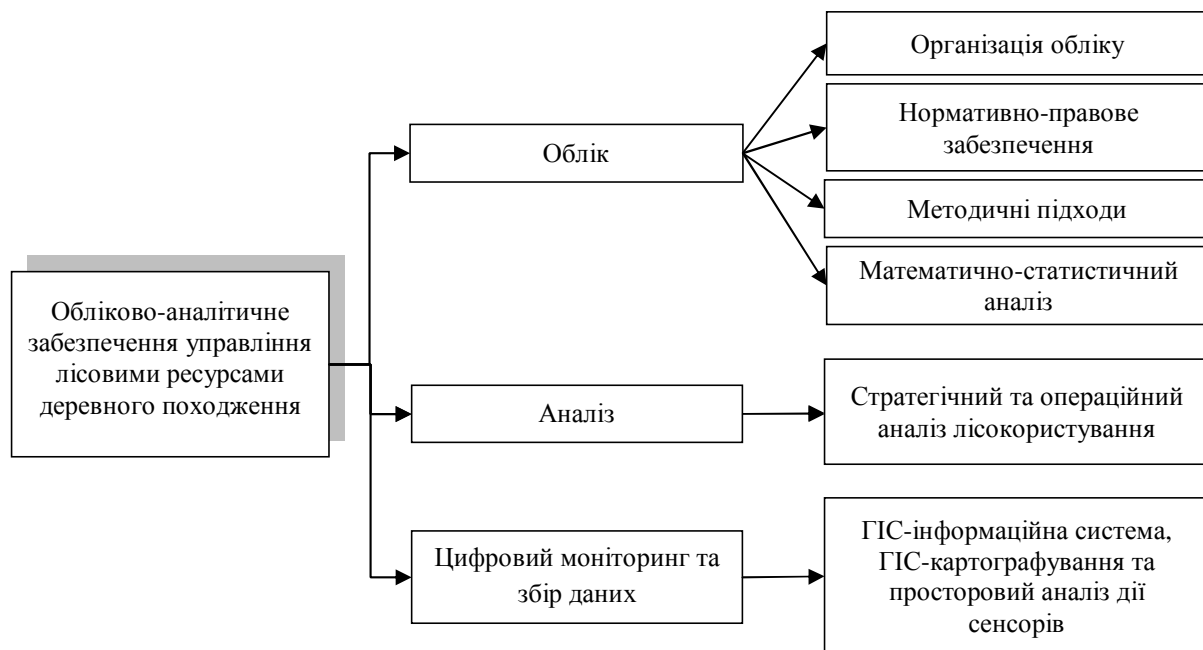
Виклад основного матеріалу дослідження. Лісове господарство є унікальною галуззю через тривалий виробничий цикл, що може сягати 50, 100 чи навіть 150 років. У цій сфері існують значні часові інтервали між початковими витратами, які спочатку є збитковими, та кінцевими результатами, коли вони повертаються – іноді з прибутком. Циклічний характер окупності інвестицій та постійне зростання витрат ускладнює оцінку ефективності лісотехнічних заходів, зокрема визначення прибутковості та доцільності рішень. Помилки в управлінських рішеннях на етапі закладання деревостану виявляються лише через багато років, на відміну від інших галузей економіки.

Моделювання інформаційної системи для обліково-аналітичного забезпечення охоплює такі

дані: первинну інформацію про господарські факти; зовнішню звітність (нормативні документи, фінансову, податкову, статистичну та спеціальну звітність); внутрішню звітність (звіти лісництва, цехів, виробничих ділянок, підрозділів та спеціалістів лісового господарства); дані інших спостережень (щодо менеджменту, маркетингу, екології та соціально-політичної сфери).

Обліково-аналітична система інтегрує облікову інформацію з аналітичними процедурами, сприяючи прийняттю обґрунтованих управлінських рішень на мікро-, мезо- та макрорівнях. До її складу входять процеси трансформації первинних даних в узагальнену інформацію для задоволення управлінських потреб.

На відміну від підходу А. Макаренко [10], в якому обліково-аналітичне забезпечення представлено переважно як поєднання облікової та аналітичної підсистем, у даному дослідженні запропоновано розширену архітектуру, що інтегрує бухгалтерський облік, аналітичне моделювання, цифровий моніторинг лісових ресурсів та систему підтримки управлінських рішень. Це дозволяє адаптувати облікову систему до вимог цифровізації, просторової деталізації облікових об'єктів та стратегічного управління лісовими ресурсами (рис. 1).

Рис. 1. Удосконалена структура обліково-аналітичного забезпечення управління лісовими ресурсами деревного походження в системі підтримки управлінських рішень

Джерело: удосконалено автором на основі [10].

О.В. Писарчук зазначає про «значні відмінності в термінах життєвого циклу кожного іншого біологічного активу, а також в тривалості циклу отримання кінцевого продукту від того чи іншого активу, що обумовлює кардинально різну тривалість кожного з етапів процесу відтворення. Так, наприклад, період повного відтворення зернових культур може бути в межах одного року, при

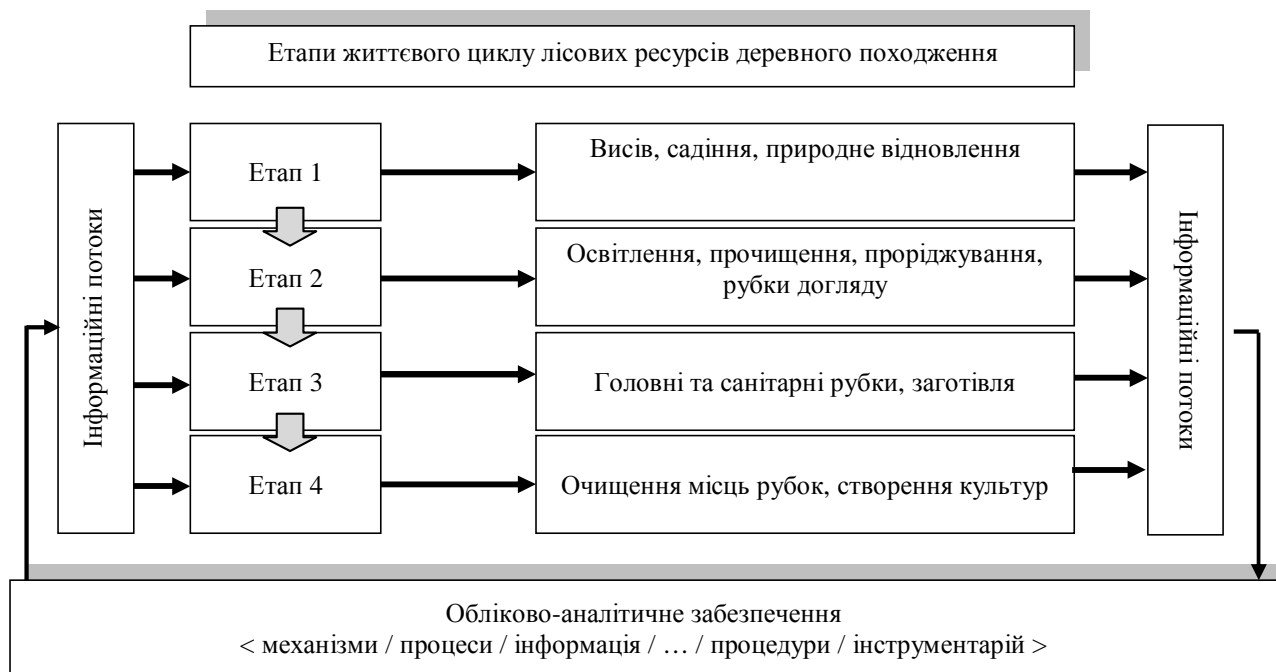
обов'язковому проходженні всіх зазначених етапів, а період відтворення лісових насаджень для промислових цілей буде складати декілька десятків років, із довготривалим проходженням кожного з етапів відтворення. Однак, в кожному з цих випадків має бути забезпечено коректне відображення інформації в системі обліково-аналітичного забезпечення» [11, с. 60].

Організація бухгалтерського обліку у лісовому господарстві за життєвим циклом лісових ресурсів представляє собою механізм зі збору, оцінки та використання інформації про лісові ресурси деревного походження. Механізм облікового відображення процесів відтворення лісових ресурсів деревного походження складається з таких елементів:

– суб'єкти і об'єкти обліку;

– етапи відтворення;
– види інформації, методи її обробки, оцінка ризиків та ефективності відтворення.

Все це, в свою чергу зазнає відображення в системі обліково-аналітичного забезпечення. На рис. 2 нами узагальнено схему інформаційних потоків обліково-аналітичного забезпечення відтворення лісових ресурсів деревного походження.

Рис. 2. Схематичне відображення інформаційних потоків обліково-аналітичного забезпечення лісових ресурсів деревного походження згідно життєвого циклу

Джерело: узагальнено автором.

В.В. Травін та ін. наголошують, що «якщо витрати, понесені в даному звітному періоді, принесуть доходи в наступних звітних періодах, то такі витрати підлягають капіталізації, тобто виключенню з витрат даного звітного періоду і включенню до складу активів підприємства. Такі витрати можуть бути капіталізовані у вартості запасів, необоротних активів, у вигляді дебіторської заборгованості, або у вигляді майбутніх періодів. Капіталізація витрат в цінності відбувається в тому випадку, коли витрати не вважаються такими, а розглядаються тільки як збільшення активу, як складова частина тих чи інших цінностей» [12, с. 58].

Погоджуємося з наведеною позицією дослідників, оскільки вона є цілком релевантною для обліку лісових ресурсів деревного походження з урахуванням їхнього життєвого циклу та специфіки лісопроектів. У лісовому господарстві значна частина витрат має довгостроковий характер і спрямована на формування майбутніх економічних вигід, зокрема вирощування та догляд за насадженнями, лісовідновлення, охорона, протипожежні та санітарні заходи, формування якісних характеристик

деревостану тощо. Такі витрати не дають миттєвого результату в межах одного звітного періоду, а забезпечують отримання доходів у наступних періодах (у момент рубок головного користування, проміжних рубок, реалізації деревини або інших продуктів лісу). Відтак їх капіталізація як складової вартості відповідних активів (біологічних активів/необоротних активів чи витрат майбутніх періодів – залежно від облікової моделі) дозволяє коректно співвіднести витрати з доходами, відобразити реальне зростання цінності лісових ресурсів у процесі їх біологічної трансформації та забезпечити більш обґрунтовану оцінку результатів діяльності підприємства протягом усього циклу «вирощування – дозрівання – заготівля – реалізація».

З урахуванням довгого циклу «вирощування – дозрівання – заготівля – реалізація» доцільно застосовувати життєво-циклове калькулювання (LCC) як управлінську надбудову над фінансовим обліком (табл. 1). Це дозволяє зіставляти витрати і доходи не лише на рівні періоду, а й на рівні лісових проектів/ділянок і технологій.

Таблиця 1. Матриця рішень щодо капіталізації витрат у розрізі лісопроцесів

Лісопроцес	Капіталізовані витрати	Витрати періоду	Особливості облікового відображення
Створення / відновлення лісу	Прямі витрати; виробничі накладні (за обґрунтованими драйверами розподілу)	Адміністративні, збутові	Нормативні витрати включаються до вартості активу; понаднормативні визнаються витратами звітного періоду
Доглядові заходи	Прямі та виробничі витрати за умови відповідності критеріям капіталізації	Адміністративні, збутові	Капіталізація здійснюється лише за наявності прямого зв'язку з формуванням майбутніх економічних вигід
Охорона і захист лісу	Винятково витрати, що безпосередньо підвищують цінність активу	Переважає більшість витрат	Надзвичайні події, втрати від пожеж, шкідників або інших інцидентів визнаються витратами періоду з аналітичним розкриттям причин
Заготівля деревини	Прямі витрати; виробничі накладні в межах нормальної потужності	Адміністративні, збутові	Формують виробничу собівартість заготовленої деревини; понаднормативні витрати списуються на фінансовий результат
Транспорт до складу	Транспортно-заготівельні витрати до місця складування	Доставка покупцю; понаднормативні витрати	Капіталізуються лише витрати, необхідні для приведення запасів у придатний для використання стан
Складське зберігання	Лише витрати до моменту доведення запасів до стану придатності	Подальше зберігання, втрати від псування	Витрати на наднормативне зберігання визнаються витратами звітного періоду
Переробка деревини	Прямі витрати; виробничі накладні в межах нормальної потужності	Адміністративні, збутові; понаднормативний брак	Формують собівартість незавершеного виробництва або готової продукції

Джерело: узагальнено автором.

Синтетичний облік забезпечує формування узагальнених показників для фінансової звітності, тоді як аналітичний облік виконує функцію деталізації інформації відповідно до потреб управління, контролю та оцінки ефективності використання лісових ресурсів.

З огляду на специфіку лісогосподарської діяльності аналітичний облік лісових ресурсів деревного походження доцільно будувати за багаторівневим принципом із виокремленням геопросторових, біологічних, технологічних та управлінських ознак. Зокрема, для обліку лісових насаджень аналітична деталізація має здійснюватися за геопросторовими одиницями (лісництво, квартал, виділ), а також за біологічними характеристиками, такими як порода, вік насаджень, клас бонітету, запас деревини на одиницю площі, прогнозований приріст та інші параметри, що впливають на економічну оцінку активів. Для заготовленої деревини аналітичний облік доцільно структурувати за сортиментами, класами якості, місцями зберігання, напрямками використання та центрами відповідальності.

Запропонована ієрархічна модель аналітичного обліку може бути реалізована як через деталізацію

субрахунків бухгалтерського обліку, так і шляхом використання довідникових структур сучасних ERP-систем, що забезпечує масштабованість облікової системи, інтеграцію з геоінформаційними платформами (GIS), інструментами бізнес-аналітики (BI) та підвищення якості інформаційного забезпечення управлінських рішень (табл. 2).

Наявна методика обліку часто фрагментарно відображає біологічні активи, витрати за стадіями лісових процесів, вплив змін справедливої вартості та пов'язані екологічні ефекти (зокрема, облік вуглецю у продуктах з деревини). З метою усунення зазначених недоліків та підвищення аналітичності облікової інформації пропонуємо удосконалення системи бухгалтерського обліку шляхом деталізації діючого Плану рахунків із формуванням спеціалізованої системи субрахунків, адаптованої до особливостей лісового господарства. Нами у попередній публікації запропоновано класифікацію лісових ресурсів деревного походження за життєвим циклом та лісопроцесами [9]. Орієнтуючись на неї, в цій статті пропонуємо удосконалену систему субрахунків бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження (табл. 3).

Таблиця 2. Рекомендована структура аналітичного обліку лісових ресурсів деревного походження

Об'єкт	Синтетичний рахунок (типово)	Аналітичні розрізи (мінімально необхідні)	Типові реєстри/дані
Лісові насадження (біологічні активи)	Довгострокові біологічні активи	лісництво; квартал; виділ; порода; вік; бонітет; запас (м ³); цільове призначення	таксаційні відомості; акт введення/оцінки; карта ділянки; ЛСС-витрати
Деревина на корені, призначена до рубки	Довгострокові біологічні активи (аналітика)	ділянка; вид рубки; плановий обсяг; сортимент	лісорубний квиток; план рубок; калькуляції заготівлі
Заготовлена деревина (запаси)	Виробничі запаси/Готова продукція (залежно від класифікації)	склад/майданчик; сортимент; клас якості; порода; партія; вологість	складські картки; інвентаризаційні описи; накладні переміщення
НЗВ переробки	Незавершене виробництво	цех; замовлення; продукт; стадія переробки	маршрутні листи; виробничі звіти; відомості списання
Готова продукція переробки	Готова продукція	найменування; сорт; партія; стандарт; канал збуту	сертифікати якості; калькуляції; реалізаційні документи
Відходи/побічна продукція	Інші запаси/Готова продукція	вид відходів; спосіб використання; партія	акти оприбуткування; норми виходу

Джерело: систематизовано автором.

Таблиця 3. Удосконалена система субрахунків бухгалтерського обліку лісових ресурсів за етапами життєвого циклу

Етап життєвого циклу	Пропоновані рахунки / субрахунки	Облікова функція
Лісовідновлення (створення лісу)	161.1 «Лісонасадження (створення)» 211.1 «Саджанці та сіянці» 231.1 «Витрати на лісовідновлення» 152.1 «Капітальні інвестиції у лісові ресурси»	Капіталізація витрат, формування первісної вартості біологічних активів
Догляд за лісом (формування активу)	161.2 «Лісонасадження (молодняк, середньовікові)» 231.2 «Витрати на догляд за лісом» 91.1 «Загальновиробничі витрати лісництва»	Накопичення витрат, збільшення вартості біологічних активів
Зрілі насадження (експлуатація)	162 «Лісонасадження (експлуатаційні зрілі)» 744 «Дохід від зміни справедливої вартості» 974 «Втрати від зміни справедливої вартості»	Переоцінка біологічних активів, відображення змін вартості
Заготівля деревини	231.3 «Витрати на заготівлю деревини» 281.1 «Круглі лісоматеріали (хвойні)» 281.2 «Круглі лісоматеріали (листяні)» 281.3 «Дрова» 281.4 «Тріска та відходи» 701 «Дохід від реалізації продукції»	Формування собівартості, облік запасів, визнання доходів
Відновний цикл (після рубки)	231.4 «Витрати післярубного відновлення» 161.3 «Лісонасадження (відновлені ділянки)»	Формування нових біологічних активів, повторна капіталізація витрат
Побічна продукція лісу	212 «Побічна продукція лісу» 701.2 «Дохід від іншої продукції»	Облік додаткових біологічних активів та доходів

Джерело: удосконалення запропоновано автором.

Запропонована система субрахунків бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження потребує не лише теоретичного обґрунтування, а й практичної апробації через відображення типових господарських операцій, що виникають на різних етапах життєвого циклу лісових ресурсів (табл. 4). Враховуючи специфіку лісгосподарської діяльності, яка характеризується

тривалим циклом біологічної трансформації активів, значною капіталомісткістю процесів відтворення та відкладеним економічним ефектом, особливого значення набуває чітка методика облікового відображення господарських фактів відповідно до стадій формування, експлуатації та відновлення лісових ресурсів.

Таблиця 4. Типові господарські операції з обліку лісових ресурсів деревного походження за етапами життєвого циклу

Господарська операція	Д-т	К-т
Придбано саджанці для створення лісових насаджень	211.1	631
Передано саджанці для висаджування	231.1	211.1
Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим у лісовідновленні	231.1	661
Нараховано ЄСВ на оплату праці працівників лісовідновлення	231.1	651
Капіталізовано витрати на створення лісових насаджень	161.1	231.1
Відображено витрати на догляд за молодими насадженнями	231.2	203, 661, 651
Віднесено загальновиробничі витрати лісництва	91.1	205, 661, 631
Розподілено загальновиробничі витрати на догляд за лісом	231.2	91.1
Капіталізовано витрати на формування біологічного активу	161.2	231.2
Відображено збільшення справедливої вартості зрілих лісонасаджень	162	744
Відображено зменшення справедливої вартості біологічних активів	974	162
Накопичено витрати на заготівлю деревини	231.3	203, 661, 651, 631
Оприбутковано круглі лісоматеріали хвойних порід	281.1	231.3
Оприбутковано круглі лісоматеріали листяних порід	281.2	231.3
Оприбутковано дрова паливні	281.3	231.3
Оприбутковано тріску та відходи деревини	281.4	231.3
Реалізовано деревину покупцю	361	701
Списано собівартість реалізованої деревини	901	281.1–281.4
Відображено витрати на післярубне відновлення	231.4	203, 661, 651
Капіталізовано витрати на відновлення лісових ділянок	161.3	231.4
Оприбутковано побічну продукцію лісу (гриби, ягоди, лікарська сировина)	212	23
Реалізовано побічну продукцію лісу	361	701.2

Джерело: сформовано автором.

Систематизація типових господарських операцій у розрізі запропонованих субрахунків дозволяє конкретизувати механізм практичного застосування удосконаленого підходу до синтетичного обліку, забезпечити логічний взаємозв'язок між етапами біологічної трансформації лісових ресурсів і відповідними обліковими процедурами, а також підвищити аналітичну цінність облікової інформації для потреб управління. Такий підхід сприяє уніфікації облікової практики на підприємствах лісового господарства, забезпечує прозорість формування собівартості лісопродукції, підсилює контроль за рухом біологічних активів і створює інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо раціонального

використання, відтворення та економічної оцінки лісових ресурсів.

Запропонований підхід забезпечує чітке розмежування витрат, активів і результатів діяльності відповідно до стадій біологічної трансформації лісових ресурсів – від створення лісових насаджень до їх експлуатації, заготівлі продукції та відновлення після рубки. Така структуризація дозволяє підвищити точність калькулювання собівартості, забезпечити прозорість руху біологічних активів, покращити контроль за витратами та створити інформаційну основу для прийняття управлінських рішень щодо відтворення, раціонального використання й економічної оцінки лісових ресурсів.

Крім того, запропонована система субрахунків сприятиме інтеграції принципів сталого розвитку в облікову практику підприємств лісового господарства, оскільки створює передумови для розширення аналітичного обліку не лише економічних, а й екологічних параметрів використання лісових ресурсів. Це особливо актуально в умовах посилення вимог до ESG-звітності, екологічного менеджменту та цифрової трансформації обліково-аналітичних систем підприємств.

Висновки. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати методичні засади облікового відображення лісових ресурсів деревного походження в системі підтримки управлінських рішень з урахуванням специфіки лісгосподарської діяльності, що характеризується тривалим життєвим циклом біологічної трансформації активів, високою капіталомісткістю процесів відтворення та відкладеним економічним ефектом. Встановлено, що традиційні підходи до бухгалтерського обліку не забезпечують достатньої деталізації інформації щодо формування, використання та відтворення лісових ресурсів, що обмежує можливості ефективного управління та стратегічного планування.

Обґрунтовано доцільність застосування життєво-циклового підходу до організації бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження, який забезпечує системне відображення господарських процесів відповідно до етапів біологічного розвитку лісових насаджень. Інтеграція життєво-циклового калькулювання в систему обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню точності оцінки витрат, коректному співвіднесенню витрат із

майбутніми економічними вигодами та формуванню більш релевантної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Наукова новизна дослідження полягає в удосконаленні системи синтетичного та аналітичного обліку лісових ресурсів деревного походження шляхом деталізації діючого Плану рахунків із запровадженням спеціалізованої системи субрахунків, адаптованої до етапів життєвого циклу лісових ресурсів, а також у розробці матриці рішень щодо капіталізації витрат у розрізі лісопроцесів. Запропоновані методичні підходи забезпечують підвищення прозорості формування собівартості лісопродукції, посилення контролю за рухом біологічних активів та стандартизацію облікової практики в лісовому господарстві.

Практична цінність одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рішень підприємствами лісового господарства для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління, підвищення якості фінансової й управлінської інформації та інтеграції бухгалтерського обліку з цифровими системами підтримки управлінських рішень.

Перспективи подальших досліджень охоплюють розробку методики облікового відображення екосистемних послуг лісів, цифровізацію оцінки біологічних активів у режимі реального часу та адаптацію запропонованих підходів до міжнародної облікової практики.

Декларація про конфлікт інтересів

Автор заявляє про відсутність потенційного конфлікту інтересів щодо дослідження, авторства та/або публікації цієї статті.

4 Список використаних джерел

1. Сторожук Т. М., Дружинська Н. С. Готова продукція лісгосподарської діяльності, її форми та види. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С. 193–203. <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.193-203>
2. Зdirko Н. Г., Дриманова Л. М. Особливості лісових ресурсів як категорії бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2022. № 6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.6.9>
3. Василішин С. І. Специфіка та методичні засади обліку готової продукції лісгосподарських підприємств України. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 11. С. 45–51. <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-11-7>
4. Мулик Т. О., Іщенко Я. П. Вплив інноваційних технологій в лісовій галузі на систему бухгалтерського обліку лісгосподарських підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3 (50). С. 100–107. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-16>
5. Голячук Н. Цифрова трансформація лісового господарства: аспекти електронного обліку деревини. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 93. № 2. С. 25–32. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.02.025
6. Жураковська І. В., Чудовець В. В. Облікове забезпечення діяльності підприємств лісової галузі: стан та перспективи. *Облік і фінанси*. 2018. № 2(80). С. 11–15. URL: <https://afj.org.ua/article/565>
7. Ковбаса Т. А. Забезпечення релевантності облікової інформації на підприємствах лісового господарства. *Облік і фінанси*. 2017. № 1(75). С. 41–47. URL: <https://afj.org.ua/article/447>
8. Лега О. В., Канцедаль Н. А., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Формування калькуляційних статей собівартості як основи ціноутворення на продукцію лісового господарства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. Вип. 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14767562>

9. Бараненко Ю. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності лісових ресурсів деревного походження та удосконалення їх класифікації у цілях бухгалтерського обліку. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2025. Вип. 11. С. 264–279. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-264-279>
10. Макаренко А. Обліково-аналітичне забезпечення як фактор підвищення результативності управління раціональним лісокористуванням. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 3, № 2. С. 109–121. <https://doi.org/10.51599/are.2017.03.02.09>
11. Писарчук О. В. Обліково-аналітичне забезпечення відтворення біологічних активів рослинництва в управлінні аграрним підприємством. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України: Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Одеса, 10-12 листопада 2021 р. С. 59–61. URL: [https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/35415/1/Писарчук tezy.pdf](https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/35415/1/Писарчук%20tezy.pdf)
12. Травін В., Камінська Т. Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат в системі бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 4(82). С. 56–59. [https://doi.org/10.26642/jen-2017-4\(82\)-56-59](https://doi.org/10.26642/jen-2017-4(82)-56-59)

4 References

1. Storozhuk, T. M., & Druzhynska, N. S. (2020). Finished products of forestry activities, their forms and types. *Economic Bulletin. Series: finance, accounting, taxation*, 4, 193–203. <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.193-203> [in Ukrainian]
2. Zdyrko, N. H., & Drymanova, L. M. (2022). Features of forest resources as a category of accounting. *Effective economy*, 6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.6.9> [in Ukrainian]
3. Vasylyshyn, S. I. (2024). Specifics and methodological principles of accounting for finished products of forestry enterprises of Ukraine. *Change management and innovation*, 11, 45–51. <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-11-7> [in Ukrainian]
4. Mulyk, T. O., & Ishchenko, Ya. P. (2024). The impact of innovative technologies in the forest industry on the accounting system of forestry enterprises. *Sustainable development of the economy*, 3(50), 100–107. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-16> [in Ukrainian]
5. Holiachuk, N. (2025). Digital transformation of forestry: aspects of electronic accounting of wood. *Galician economic journal*, 93(2), 25–32. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.02.025 [in Ukrainian]
6. Zhurakovska, I. V., & Chudovets, V. V. (2018). Accounting for Forestry Enterprise's Activity: State and Perspectives. *Oblik i finansi*, 2(80), 11–15. Retrieved from: <https://afj.org.ua/ua/article/565> [in Ukrainian]
7. Kovbasa, T. A. (2017). Ensuring the Relevance of Accounting Information in Forestry Enterprises. *Oblik i finansi*, 1(75), 41–47. Retrieved from: <https://afj.org.ua/ua/article/447> [in Ukrainian]
8. Leha, O., Kantsedal, N., Pryydak, T., & Yaloveha, L. (2025). Formation of costing items as a basis for pricing forestry products. *Current Issues of Economic Sciences*, 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14767562> [in Ukrainian]
9. Baranenko, Yu. V. (2025). Theoretical and methodological approaches to determining the essence of forest resources of wood origin and improving their classification for accounting purposes. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 11, 264–279. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-264-279> [in Ukrainian]
10. Makarenko, A. (2017). Accounting and analytical support as a factor in increasing the effectiveness of rational forest management. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 3(2), 109–121. <https://doi.org/10.51599/are.2017.03.02.09> [in Ukrainian]
11. Pysarchuk, O. V. (2021). Accounting and analytical support for the reproduction of biological assets of crop production in the management of an agricultural enterprise (pp. 59–61). In: *Accounting and analytical support for the innovative transformation of the economy of Ukraine: Proceedings of the XV All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. Odesa. Retrieved from: [https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/35415/1/Писарчук tezy.pdf](https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/35415/1/Писарчук%20tezy.pdf) [in Ukrainian]
12. Travin, V., & Kaminska T. (2017) The principle of accrual and correspondence of income and expenses in the accounting system. *Bulletin of Zhytomyr State Technological University. Series: Economic Sciences*, 4(82), 56–59. [https://doi.org/10.26642/jen-2017-4\(82\)-56-59](https://doi.org/10.26642/jen-2017-4(82)-56-59) [in Ukrainian]